

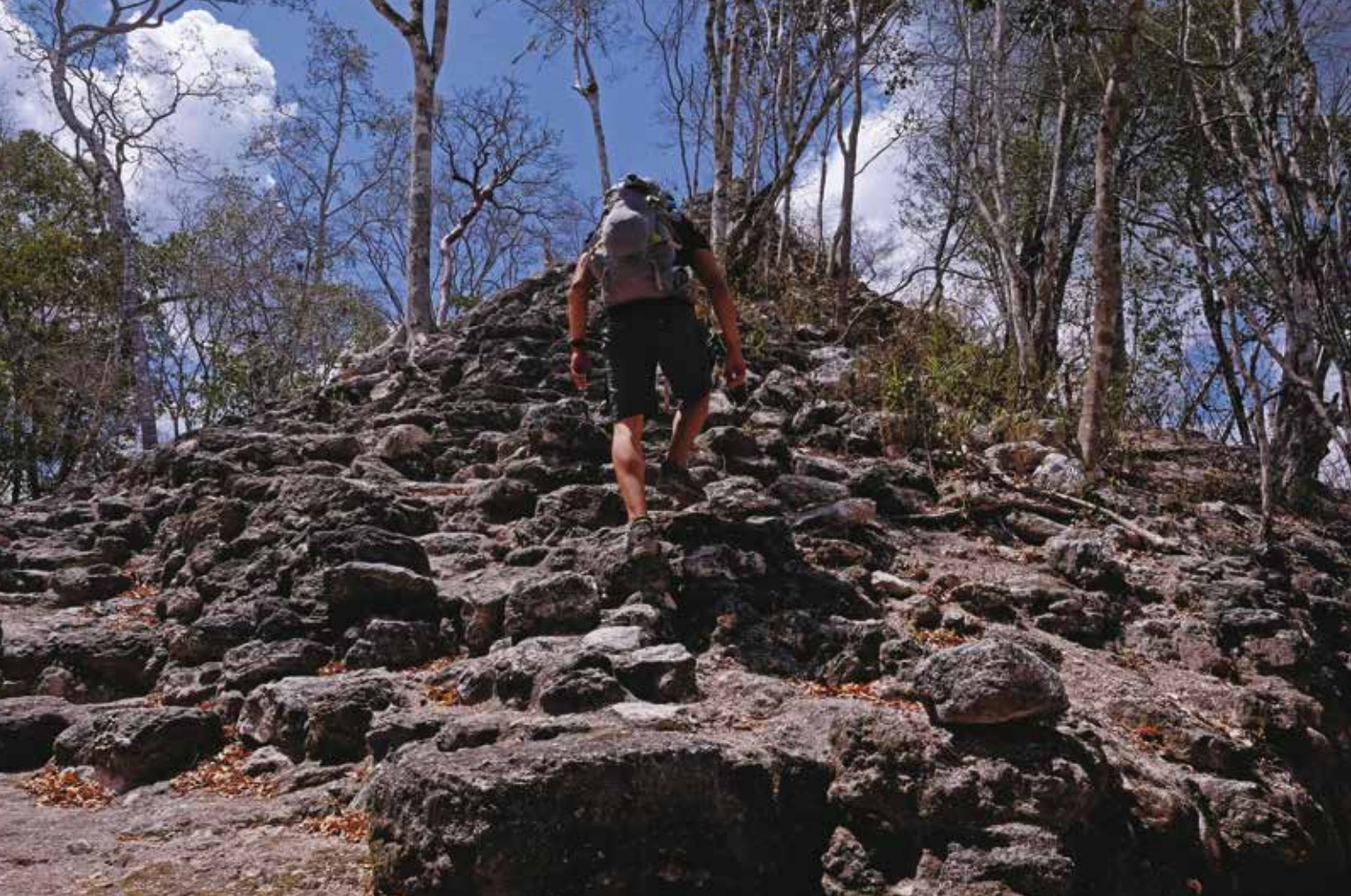

הטבע של

גואטמלה

מיגל אנחל, צאצא של בני מאיה, נמנה עם עובדי האתר הארכיאולוגי אל מירדור. מדי פעם הוא מפתיע את המבקרים בתלבושת יגואר שהוא לובש, לדבריו, ביחמתו האיטית כדי להעלות את המודעות לשימור הטבע והשרשת תרבות היער בגואטמלה. "היגואר הוא מלך היער", אומר אנחל, שרץ בתחפושת הזאת גם במרתונים שבהם הוא משתתף

”אם תשמעו שאגות אל תיבהלו. אלה לא יגוארים, רק קופי שאגן”

זהו חודש אפריל, והטמפרטורות מטפסות ל־40 מעלות ויותר. בעיירה פלורס הציורית, שאנחנו מגיעים אליה בצוהריים בסירה, ילדים ובני נוער מוצאים מפלט מהחום במי אגם פטן איצה (Petén Itzá) הכחולים, והתיירים מוצאים מחסה במסעדות על החוף. בתי העיירה הצבועים בשלל גוונים מקושטים בכפות דקלים לקראת יום ראשון של התמרים, היום הראשון שלפני חג הפסחא, ובכנסייה הסמוכה לכיכר המרכזית של העיר מכינים את תשמישי הקדושה הנוצריים לתהלוכות של הסמנה סנטה, השבוע הקדוש שבו משחזרים את קורותיו של ישו בשבוע האחרון לחייו. את המפלט שלנו מהחום אנחנו מוצאים בסן חוסה (San José) וסן אנדרס (San Andrés) שבצד הצפוני של האגם, אשר בזכות מיקומן מצליחות לקבל רוח נעימה שמצננת מעט את האוויר הלוהט. העיירות הללו, המאוכלסות בקהילות של בני מאיה משבט איצה, חפות כמעט מתיירים, ואת השיטוט שלנו בין הבתים הצבעוניים הטובלים בצמחייה ירוקה מלוות רק צהלות הילדים הקופצים לאגם הנשקף מכל עבר.

גם בסן חוסה, הקהילה האחרונה כנראה שדוברת את שפת האיצה, מתכוננים לחג. ילדים מקשטים את הכנסייה, ופסל ישו בדמות אדם שחור מתכונן לכמה ימים של סיבובים בעיירה. האירוע הנוצרי הנחוג במקומות שונים בעולם קיבל בגואטמלה גוון מיוחד בזכות שילוב מסורות של הקבורה האתנית העתיקה הזאת. והמסורת חשובה לרחילנדו צ'אישוויש, ראש הקהילה המקומית. רחילנדו, שמסרב לגלות לנו מה גילו, פועל להשרשת תרבות המאיה איצה על ידי הקניית השפה ההולכת ונכחדת לדור הצעיר ועל ידי הנחלת תרבות היער. בבית התכלת שלו, בין ערסלים ותמונות בשחור־לבן שלו מימים צעירים יותר, הוא מטפל בעקיצות שמהן סובל אדי הצלם על ידי צליית עלים מצמח שגדל בחצרו וסחיתתם על הפצעים. ”אנחנו מרגישים שאנחנו חלק מהעבר”, הוא אומר. ”אנחנו חלק מהטבע, והטבע הוא חלק מאיתנו.”

אומרת לנו המארחת במלון הבוטיק לאס לגונס (Las Lagunas) שבקרבת עיר האי פלורס (Flores) בגואטמלה, בזמן שהיא מובילה אותנו לבתי עץ על כלונסאות הטובלים בלגונה שכולה אזורגד. אני מהנהנת בחיך של אחת שידועת. בשנה שעברה כבר הייתי בחבל הארץ הזה, ושאגות הקופים הללו מוכרות לי היטב. היא פותחת בפנינו דלת של סוויטה מפוארת, נופי הלגונה השקטה נשקפים מכל עבר, ג'קווי ענקי מחכה במרפסת, ובדיוק כשאני מתמוגגת מכמה שהמקום נעים, היא מרימה את הפנס המונח על שולחן עץ גדול. ”קחו את זה כשאתם יוצאים בלילה”, היא אומרת והולכת לכיוון הדלת, ומוסיפה בפנים רציניות, ”ובבקשה, אל תשחו באגם. הוא שורץ תנינים.”

בביקורי הקודם כבר התוודעתי למציאות הרבודה של התייר במדינה הזאת - בשכבה אחת נופים ציוריים ואירוח מפנק, בשכבה שמתחת טבע פראי ומאתגר. בשכבה אחת פניהם המחויכות של הגואטמלים, בשכבה שמתחת האפלוליות המסתורית של המאיה. לאחר שביקרתי באתרים הידועים של המדינה, בין היתר בטיקאל (Tikal), צ'צ'יקסטנגו (Chichicastenango) ואגם אטיטלן (Atitlán), הפעם המטרה שלי היא לחוות את האזורים המתוירים פחות, בעיקר באזור פטן (Petén) הצפוני.

כנסייה באזור פארק לגונה דל טיגרה; בעמוד ממול, למעלה: המדריך חואן ריברה מטפס על אחת הפירמידות באתר הארכיאולוגי אל מירדור; למטה: נופי הפרא של בתי הגידול הלחים לאורך נהר סן פדרו בתחנה הביולוגית לאס גואקמאייס

גן חיות במרפסת

הטבע בגואטמלה נמצא באחד המקומות הגבוהים בעולם מבחינת המגוון הביולוגי. בשיט בנהר הפסיון (Río La Pasión) אנחנו רואים שפע של עופות מים, במכתש אסול (Cráter Azul) אנחנו משייטים בין שושנות מים צפופות וצוללים מעל שקע שבו סלעי אבן גיר נצבעו על ידי מינרלים בטורקיז יפהפה שעל שמן נקרא המקום, ”המכתש הכחול”. ואולם מופע הטבע המרשים באמת מחכה לנו צפונה משם, בתחנה הביולוגית לאס גואקמאייס (Las Guacamayas) בלגונה דל טיגרה (Laguna del Tigre), הפארק הלאומי הגדול ביותר בגואטמלה. אל המקום, המשמש גם אתר תירותי וגם תחנת מחקר ושימור אקולוגית, אנחנו שטים בסירה בנהר סן פדרו (San Pedro), כשעופות מים ופרפרי ענק צבועוניים שעורכים מופעי ראוה מלווים אותנו לאורך כל הדרך.

מכתש אסול, אתר של סלעי אבן גיר שנצבעו בטורקיז; שלט מזהיר מפני תנינים ליד מלון לאס לגונס; רוחצים על גדת האגם פטן איצה בפלורס; בעמוד ממול: טייל נח על ערסל במחנה הלילה של אתר אל מירדור במעבה הג'ונגל

אנחנו מטפסים על אל טיגרה (El Tigre), הפירמידה הראשונה שהתגלית תה באתר, שגובהה 55 מטרים. באקרופוליס המרכזי נמצא אפריו סטוקן באורך שמונה מטרים, שמתאר סצנה מתוך סיפור בריאת המאיה, הפופול ווך. חשיפת האפריו ב-2009 הייתה גילוי מרעיש, שכן הוכח כי כתיבת הפופול ווך לא הושפעה מהספרדים, כפי שנטען עד אז.

פתאום אנחנו שומעים קריאות התרגשות. אנחנו מתקרבים ורואים טר-קטורון שבו נוהג הארכיאולוג ריצ'רד הנסן בכבודו ובעצמו, שכבר מזמן נחשב סלבריטי בגואטמלה. "אני אוהב להיות כאן", אומר לי הנסן, שמכבד אותנו בחשיפה של ממצאים שטרם הוצגו לקהל הרחב. "זאת פרייבי לגיה גדולה להיות הראשון שמגלה את האינפורמציה הרבה שיש באתר הזה", הוא אומר ומספר כי את תחילת דרכו עשה בכלל בישראל, כשחפר בהיותו בחור צעיר בתל מיכל, מול המרינה בהרצליה, ושם גם הכיר את אשתו. מאחר שהוא דובר ספרדית הציעו לו לחפור באל מירדור, אתר עלום דאז, והשאר היסטוריה.

את הסיוור אנחנו מסיימים בפירמידת לה דנטה (La Danta) שגובהה 72 מטרים, אחת הפירמידות הגבוהות בעולם, וכנהוג באתרי המאיה, אנחנו צופים בשקיעה עם קומץ המטיילים שבכל זאת הגיעו לכאן. השמיים מאדימים, רוח נעימה מצננת אותנו, וקופי העכביש מטיילים מעץ לעץ, כשעכשיו אנחנו משקיפים עליהם מגבוה.

"יש הרבה כוח לאתרים ארכיאולוגיים", אומר לי חואן ריברה, מדריך

עדו לעודד את הקינון של העוף היפהפה. כשתוכי גדול פורש את כנפיו למפגן צבעוני של אדום, צהוב, ירוק וכחול אני לא יכולה שלא להתרגש. עד היום ראיתי את העופות האלה רק בכלובים. אחרי הליכה של עוד כמה קילומטרים אנחנו מגיעים לתל עפר גבוה - מבנה עתיק. בעבר האזור היה מיושב בצפיפות על ידי בני מאיה, אך הוא ננטש והג'ונגל בלע את שרידי ההתיישבות, כמו במקומות רבים אחרים בגואטמלה. אנחנו מבחינים בכך ששורשי העצים מתפרשים לרוחב ולא לעומק. "יש אינספור מבנים שקבורים באדמה. אנחנו הולכים מעל עיר שלמה", אומר מלווין. אבל עיר המאיה הקדומה ביותר עדיין מחכה לנו.

האיש שגילה את סודות המאיה

אל מירדור (El Mirador), שבצפון מחוז פטן, היא האתר הארכיאולוגי שחשיפתו טרפה את הקלפים לגבי כל מה שהיה ידוע על תרבות המאיה. עד מחקרו של הארכיאולוג האמריקני ריצ'רד הנסן, שהחל בסוף שנות השבעים, ההנחה הייתה ששיאה של התרבות הזאת היה בתקופה הקלאסית, בין שנת 250 ל-900 לספירה, אך ממצאיו העלו כי כאן היה כרך גדול ומשגשג כבר בתקופה הפרה-קלאסית, במאה השישית לפני הספירה.

בשל מיקומו במעבה הג'ונגל פוקדים את האתר רק כמה אלפי מטיילים בשנה, רובם גואטמלים, זאת לעומת מאות אלפי תיירים שנוהרים לטייל קאל מכל רחבי העולם. כדי להגיע לאל מירדור דרושים יומיים של טרק קשוח באורך של כ-45 קילומטרים מהעיריה כרמליטה (Carmelita), ואותה הדרך בחזרה, בחום הכבד של העונה היבשה שבה אנחנו נמצאים כעת, או לחלופין בהתבוססות בבוץ עד הברכיים בעונה הרטובה. המסלול כולל גם נחשים, עקרבים, חשש למפגשים עם חיות טורפות, נמלי אש, זבובי חול ושאר חרקים אקזוטיים, קרציות ואינסוף יתושים. את הלילות מעבירים במחנה ללא חשמל וללא מקלחת. המפונקים יותר יכולים לעשות את המסע בטיסה נוחה של חצי שעה במסוק מפלורס. אנחנו בוחרים באופציה השנייה.

נופי האגם והלגונות של העיר שאנו טסים מעליהם מתחלפים עד מהרה בשטחי הג'ונגל העצומים של שמורת הביוספירה מאיה. האזור המוגן, שיש בו אתרי מאיה רבים, בהם טיקאל ואל מירדור, משתרע על פני כ-22,000 קילומטרים רבועים, קצת יותר משטחה של ישראל, ונחשב אזור היער הטרופי הגדול ביותר שנותר במרכז אמריקה.

הג'ונגל מכסה את אתר אל מירדור, שלא הרבה נחשף ממנו עד היום.

בנהר. מלווין מאיר את המים בפנס גדול, ועד מהרה שתי עיניים בורקות מתקרבות אלינו ומגלות את צלליתו המאיימת של תנין ענקי. צב מים אני דמי למקום יוצא מתוך צמחיית הגדות המשתקפת בצורה מושלמת במים הרגועים. היתושים והחרקים המעופפים נראים כמו גיציים. עוד ועוד עיניים מציצות מתוך הנהר. התנינים נמצאים מכל עבר. כשמלווין מכבה את הפנס, המקום מואר רק באור הירח המלא כמעט, ואנחנו נהנים מהלילה בצורתו הטבעית, בלי חשמל וזיהום אור.

ללכת מעל עיר

החושך מלווה אותנו גם בבוקר המוחרת, כשאנחנו יוצאים לפני הזריחה לטרק בג'ונגל לכיוון אתר המאיה אל פרו וואקה (El Perú-Waká) לקול שאגות קופי שאגן ונקישות נקרים, הנשמעות כמו אתר בנייה. על הקרקע חולפות שיירות ארוכות של נמלים גזרות עלים עם משא כבד, וחיופושיות ענק מתנהלות לצדן בעצלתיים. מעל ראשינו קופי העכביש יוצרים מפל של עלים וענפים שאנחנו עוברים בתוכו, ז'קנות וטרוגונים מתעופפים, ציקדות מרעישות.

קרירות נעימה של שחר עוטפת אותנו, והאוויר מבושש בריח העלים היבשים והארומה המתקתקה של פרחים, אך מלווין מריח משהו אחר. "יש פה ריח של חיות", הוא אומר ואז מצביע על פירות. "חזירים. הם באו לאכול". החושים המחודדים של מלווין, שמעיד על עצמו שגדל בג'ונגל, אינם מטעים אותו. רגע אחר כך אנחנו מבחינים במשפחה של פקרים.

עד מהרה אנחנו מגיעים לאתר הקינון של תוכי ארה ארגונית. על העצים אפסר לראות את הקנים הגדולים, חלק מהם קנים מלאכותיים שנו

כשאנחנו מגיעים לגדה והנהג מכבה את המנוע משתררת דממה. המי רדיך שלנו, מלווין ריברה, מציע לנו ללכת לחדרים לנוח עד רדת השמש, אז נוכל לצאת לסיור באזור. החום כבד ואני משתוקקת למיוזג אוויר, אך כשאני נכנסת לחדר אני מבינה שאצטרך להסתפק במאוורר תקרה. אלא שגם הוא לא עובד כרגע, כי החשמל זורם פה רק בשעות מסוימות של היום. אני יוצאת אל המרפסת ומשקיפה אל הנהר שמימיו עומדים כרגע במקום. נדמה שגם הוא לא מסוגל לזוז בחום הזה. את השקט מפר רק זמזום דבורים. "יש בריכה", אומר לי אחד העובדים שעובר שם, ומצביע על משהו שדומה יותר לאמבטיה. "אפשר לשכשך שם רגליים. זה יצנן אותך." אני נאנחת בייאוש וצונחת בעצלתיים על כיסא.

פתאום אני שומעת רשרוש עלים. כשאני מרימה את הראש אני מגלה קוף עכביש. הוא מנענע את העץ ומשליך עליי ענפים. רגע אחר כך אני מבחינה בקוף נוסף. אני סורקת את העצים במבטי ומגלה כי לא מעט קופי עכביש מאכלסים את צמרות העצים. רחש מזור העולה משיח מולי מושך את תשומת לבי. סנאי רץ שם במהירות. אני עוקבת אחריו במבטי, כשלאזוניי נשמעים זמזומים שמזכירים מנוע של רחפן - קוליברים אוספים צוף מפרחים. ליד הרגליים שלי מתרוצצות "לטאות ישו", על הקירות מציצות שממיות. אני מרגישה כמו בגן חיות, אלא שהוא במרפסת שלי. הקופים ממשיכים לנענע את העצים ולשבור עוד ועוד ענפים כדי לרמוז לי ללכת. אבל אני לא מתכוונת ללכת לשום מקום. אני שקועה בספר הג'ונגל שנגלה לעיניי, תוהה מה יקרה בפרק הבא.

לקראת הערב אנחנו יוצאים לנקודת תצפית גבוהה על נופי הפרא של בתי הגידול הלחים. כשיורדת החשיכה אנחנו עולים לסירה לסיור לילי

כדאי לדעת

על הדרך

לישון

Las Lagunas

מלון בוטיק באווירה רומנטית על גדות לגונה. אל תפספסו את מוזיאון עתיקות המאיה הפרטי של בעל המלון.

+502 7790 0300

www.laslagunashotel.com

Bolontiku

מלון בוטיק על גדת אגם איצה. הגעה למלון בשיט קטמראן.

+502 7963 0909

www.bolontikuhotel.com

לאכול

La Danta

מסעדה שקטה ונעימה

בפלורס. מגישה מטבח פיוזן

ומנות מסורתיות.

Calle 15 de Septiembre, Flores

+502 5707 7867

לטייל

Las Guacamayas

תחנה ביולוגית שמציעה אירוח

בפארק טבע, טיולים רגליים

ושיט בסירה.

+502 3669 5699

www.lasguacamayas.org

El Mirador

אורכו של טרק אל מירדור

כ־90 קילומטרים, והוא נמשך

חמישה ימים – יומיים הליכה

מהעיירה כרמליטה לאתר, יום

טיול במקום ויומיים בחזרה.

הדרך מישורית וההליכה אינה

קשה, אך התנאים אינם קלים

ולכן יש לצאת לטרק רק במצב

גופני מצוין. הזמן הטוב ביותר

הוא ינואר-פברואר, בסוף העונה

הגשומה ולפני שנעשה חם

מדי, ורצוי להגיע בסויר מאורגן

שכולל מדריך ובשליטים.

כדי להימנע מעקיצות יש

להצטייד בלבוש ארוך ובתכשיר

דוחה יתושים.

הכתבת והצלם היו אורחי

INGUAT,

Guatemala Institute for Tourism.

שטיחי פרחים ונסורת צבעונית בתהלוכה הנושאת את פסלי ישו בחגיגות הסמנה סנטה באנטיגואה; משמאל: גבר בתלבושת בני מאיה במופע אורקולי באגם פטן איצה

גואטמלי המלווה קבוצת מטיילים לאתר. "האנשים שעושים את הטרק לכאן תמיד מגיעים מותשים לגמרי, אבל כשהם מסתובבים בין העתיקות אפשר לראות איך האתר לוכד אותם, איך הם נרגעים ומתמסרים לו."

לילה בג'ונגל

"להגיע לכאן זה כמו לגלות סוד", אומר בארוחת הערב אנדרס, איש מחשבים תושב גואטמלה סיטי, שבא לכאן לחופשת ההג עם בת זוגו, אנגי, אשת שיווק. בזמן שאנחנו מתענגים על המטעמים שהוכנו לנו ענו על האש בירי הבשלנים המלווים, טרמיטים מסתובבים לנו ליד הרגליים, מישהי פולה קרציות מראשה של חברתה, אחר מגרש עקרב, וכמה מטיילים ששבו למחנה בתהלוכת פנסי ראש חגיגת מספרים שנת קלו בדרך בנחש. אך תנאי השטח לא מרתיעים את אנגי. "כיף לי להיות מנותקת מהאינטרנט, מהטלפון", היא אומרת, פניה הנאות מוארות באור הנרות שעל השולחן, אמצעי התאורה היחיד כרגע במחנה. "השקט והטבע מרגיעים אותי. אני לא מפסיקה לחייך. אני מאושרת", היא אומרת.

אני מנסה להתחבר לתחושת הרוגע של אנגי כשהמדריך לוקח אותנו לאוהל שלנו, שהוקם הרחק מהמאהל המרכזי. אלא שכאשר הוא צועד לתוככי הג'ונגל אני נתקפת בהלה. "חיות מסתובבות כאן כל הזמן, אז סביר להניח שתשמעו קולות", הוא אומר. "תרכסו את האוהל כדי שלא יבקרו אתכם אורחים בלתי רצויים. אם תהיו בצרה, תנו שריקה. אנחנו נבוא", הוא אומר ונעלם לתוך החשיכה.

אנחנו מסתגרים באוהל, כאילו היה מקלט אטומי, ומנסים להירדם. הרוח נושבת בצמרות העצים, עלים מרשרשים, פירות נושרים אל הקרקע. טפיפת רגליים מהירה נשמעת כשחיה כלשהי מסתובבת סביב האוהל שוב ושוב. כמה דקות אחר כך נשמעים קולות של גירוד על האוהל. אני מאזינה לרחשים החדשים של העולם הלא מוכר הזה, ואט-אט החרדה שלי מתחלפת בתחושה של נינוחות בלתי מוסכרת. אנגי צודקת, אני חושבת לעצמי כשאני נכנעת לעייפות ונרדמת.

לפנות בוקר אני מתעוררת לקול השאגנים שמעירים את היער כולו. תזמורת הג'ונגל פוצחת בהופעה חיה, כשעופות מתחילים לצייץ ולקרקר, ואליהם מצטרפות גם צהלות הסוסים ונערות החמורים המלווים את המטיילים שיוצאים לטרק המפרך בחזרה לכרמליטה.

אנחנו נפרדים מהם וממשיכים אל סיום המסע שלנו. מסוק וטיסה פנימית לוקחים אותנו הרחק ממחוז פטן לחוויה אחרת לגמרי - חגיגות הסמנה סנטה באנטיגואה (Antigua). את קולות הג'ונגל מחליפים התרפים והחצוצרות של נגני התהלוכה היוצאת מכנסיית סן פרנסיסקו בעיר. את הירוק החדגוני של הג'ונגל מחליפים שטיחי פרחים ונסורת צבעונית, הנפרשים על מרצפות האבן בין הבתים הססגוניים של העיר והתלכוד שות הסגולות של הקוקורוצ'וס, הגברים הנושאים את הבמה הכבדה עם פסלו של ישו נושא הצלב. את הפירמידות הגבוהות של המאיה מחליפות צלליותיהם הבולטיות של הרי הגעש המקיפים את אנטיגואה, ואת החום הכבד מחליף מזג אוויר נעים להפליא. הלב מתרונן מאווירת הפסטיבל התוססת, העין לא יכולה לשבוע מהמראות ומהצבעים העזים, שאף הם חלק מהטבע של גואטמלה.

אני נזכרת בדבריה של מוניקה סמיואה, הבעלים של מסעדת La Danta בפלורס: "גואטמלה נמצאת בדיוק במרכז של אמריקה, לכן יש פה אנרגיה מיוחדת, עוצמתית", היא אמרה אז. וכשאני הולכת בין ההמונים, חווה איתם את ההתרגשות, אני כבר יודעת שהאנרגיה הזאת תביא אותי לגואטמלה גם פעם שלישית. ●

